

Instytut Pamięci Narodowej - Poznań

<https://poznan.ipn.gov.pl/pl7/aktualnosci/180910,Mlodziejowa-Sesja-Naukowa-Tajemnice-Dopiewo-15-marca-2023.html>
20.04.2024, 06:04

Młodzieżowa Sesja Naukowa „Tajemnice” - Dopiewo, 15 marca 2023

W Zespole Szkolno-Przedszkolnym im. Jana Brzechwy w Dopiewie odbyła się Młodzieżowa Sesja Naukowa dotycząca okoliczności przeprowadzenia niemieckich zbrodni w lasach Pałędzia i Dąbrówki k. Zakrzewa.

Podczas sesji zabrali głos m.in. Wielkopolski Kurator Oświaty Robert Gaweł, dr Paweł Przepióra wójt gminy Dopiewo, prof. Lechosław Dworak (wykład: „Patriotyzm w wielu wymiarach”), Jacek Nawrociak z Muzeum Martyrologicznego w Żabikowie (wykład: „Jak pamiętamy o więźniach. Działalność Muzeum Martyrologicznego w Żabikowie”).

Instytut Pamięci Narodowej w Poznaniu reprezentowała Naczelnik Oddziałowego Biura Edukacji Narodowej IPN w Poznaniu Marta Szczesiak-Ślusarek, która przybliżyła zebrany szczegóły „Projektu Pałędzie” i potrzebę dogłębnego zbadania okoliczności mordów dokonanych przez Niemców w lasach Pałędzia i Dąbrówki w latach 1939-1942. Wykład wprowadzający pt. „Tajemnice niemieckich zbrodni w lasach Dąbrówki i Pałędzia w latach 1939-1944” wygłosił także reprezentujący poznańskie Oddziałowe Biuro Edukacji Narodowej IPN Tomasz Cieślak.

Sesję uświetniły występy artystyczne zespołu szkolnego, który wykonał utwory: „Mamo Tyś płakała”, „Taki kraj”, „Kurier” oraz specjalnie na tę okazję przygotowane gry edukacyjne, a także liczne prezentacje historyczne.

Celem sesji, w której wzięła udział młodzież ze wszystkich szkół gminy Dopiewo była popularyzacja wiedzy na temat masowych egzekucji w lasach Pałędzia i Dąbrówki oraz przedstawienie zebrany wyników badań prowadzonych w Oddziałowym Biurze Edukacji Narodowej IPN w Poznaniu na ten temat.

Uroczystość przygotowała dyrekcja szkoły pod kierunkiem Violetty Czerniak i Małgorzaty Rogal-Dropińskiej, która jest opiekunem merytorycznym projektu.

W lasach Pałędzia i Dąbrówki, obecnie leżących w granicach administracyjnych gminy Dopiewo, w latach 1939-1942 Niemcy dokonali jednych z największych zbrodni w Wielkopolsce, mordując kilka tysięcy polskich obywateli II RP. Byli to w większości przedwojenni działacze społeczni i polityczni, Powstańcy Wielkopolscy, urzędnicy, nauczyciele, studenci – przedstawiciele warstw przywódczych. Była to zbrodnia ludobójstwa przeprowadzona jesienią 1939 r. przez funkcjonariuszy Einsatzgruppe VI. Od końca 1939 r. mordy na Polakach kontynuowali funkcjonariusze stałej placówki poznańskiego Gestapo. Ofiary w przeważającej mierze pochodziły z Fortu VII w Poznaniu – pierwszego założonego przez Niemców na okupowanych ziemiach polskich obozu koncentracyjnego. Szacuje się, że w tych kompleksach leśnych zginęło przynajmniej 4500 osób.

Miejsce tych przerażających egzekucji Niemcy wybrali nieprzypadkowo. Ten gęsty kompleks leśny znajdował się stosunkowo blisko Poznania, a w szczególności Fortu VII. Był to też las, do którego już we wrześniu 1939 r. Niemcy pod groźbą kary śmierci zakazali wchodzić okolicznym polskim mieszkańcom. Budziło to u nich nieskrywany strach. Będzie on im towarzyszył do końca wojny. Niebagatelne znaczenie miał też fakt, że wieś Zakrzewo w większości zamieszkała przez Niemców, stanowiła naturalne zaplecze logistyczne dla tego zbrodniczego procederu. Po zakończeniu działań wojennych w 1939 r. większość z niemieckich mieszkańców Zakrzewa gremialnie wstąpiła do SS i SA. W późniejszym okresie staną się oni współlnikami tej niesłychanie odrażającej zbrodni. Będą też beneficjentami „łupów” po zamordowanych Polakach. Te wszystkie okoliczności sprawiły, że to właśnie te

lasę wybrało poznańskie Gestapo, a wcześniej dowódcy Einsatzgruppe VI, jako miejsce masowych egzekucji polskich obywateli.

W 1944 r. Niemcy powrócili do tych lasów i zmuszając polskich i żydowskich więźniów do odkopania masowych mogił, spalili oni ciała i zamaskowali doły po ekshumacyjne. W ten sposób Niemcy zatarli większość śladów tych egzekucji. Była to część większej akcji przeprowadzonej w całej okupowanej przez Niemców Europie przez specjalne Sonderkommando „1005”.

Po zakończeniu drugiej wojny światowej strona polska podejmowała kilka prób rozwiązania tajemnicy niemieckich mordów w lasach Pałędzia i Dąbrówki, jednak mimo wszczęcia w latach 60. XX w. prokuratorskiego śledztwa nie przyniosły one zadowalających rezultatów. Od kilku lat Oddziałowe Biuro Edukacji Narodowej IPN w Poznaniu podejmuje wysiłki i badania, by pogłębić wiedzę na ten temat.

Tekst: Tomasz Cieślak